

---

5 Regeling van werkzaamheden

De voorzitter:

Aan de orde is een extra regeling van werkzaamheden. Ik geef het woord aan de heer Klaver van GroenLinks.

De heer Klaver (GroenLinks):

Voorzitter. We zijn allemaal geschokt door de beelden van gisteren. Ik wilde zeggen "boeren", maar dat is het niet. Het gaat om mensen die het huis van een minister bestormen. We hoorden vandaag het bericht van onze collega Derk Boswijk. Hij blijft bij zijn gezin omdat hij het niet veilig vindt voor hen. Hij kan dus niet naar de Tweede Kamer komen. Het loopt volledig uit de hand. Daarom vind ik het van het grootste belang dat deze Kamer debatteert over deze uit de hand lopende boerenprotesten. Ik zou dat debat graag voeren met de minister van Justitie én de minister-president. We willen dat debat zo snel mogelijk voeren. Ik heb begrepen dat de minister-president nu niet weg kan bij de NAVO-top. Daar hebben we begrip voor. Het verzoek is daarom om het debat uiterlijk voor morgen in te plannen. Wat mij betreft wordt het een debat met korte spreektijden, van twee minuten. Dit verzoek doe ik mede namens de Partij voor de Dieren. Het verzoek is dan ook om het debat dat de Partij voor de Dieren al had aangemeld, voor morgen in te plannen.

De voorzitter:

Ja. Dank u wel. We gaan luisteren naar de collega's. Mevrouw Kuiken van de PvdA.

Mevrouw Kuiken (PvdA):

Voorzitter. Dit gaat inderdaad alle grenzen over. Dit geweld, deze bedreigingen, deze intimidatie door deze hooligans moeten nú stoppen! Veel sterkte aan de families. Ik steun het verzoek om een debat. Ik snap dat de premier niet terug kan komen vanwege de oorlogssituatie in Europa. We moeten dit debat dan zo snel mogelijk voeren, wat mij betreft dus morgen. Ik wil dit debat voeren met de premier en de minister van Justitie.

De heer Van Haga (Groep Van Haga):

Voorzitter. Geweld is natuurlijk nooit goed, maar ik ben ook geschokt, diep geschokt door het beleid van dit kabinet. Ik ben ook diep geschokt vanwege het feit dat boeren zichzelf nu gaan ophangen vanwege dit beleid. Dus ik denk dat het heel goed is om daarover te praten, maar laten we dan alle aspecten meenemen.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Van der Plas van BBB.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Laat ik vooropstellen dat ik de rellen die ik gisteravond heb gezien, echt ten zeerste afkeur. Kennelijk bestaat daar nogal eens twijfel over. Daarom ga ik dat hier nóg een keer zeg-

gen. Ik vind die rellen dus verschrikkelijk. Ik wens inderdaad de minister en iedereen die hierbij betrokken is, en ook de hulpverleners veel sterkte. Maar er ... Nou ja, nu gebruik ik weer het woordje "maar" en dan denken mensen dat ik het weer ga bagatelliseren. Dus: punt. En de wanhoop is groot; laat ik het zo zeggen. De wanhoop is groot.

Die is niet alleen groot bij boeren. Er is al tijden onrust in de samenleving. Dit sluimert al heel lang. Ik heb op 12 april precies hierover een debat aangevraagd. Dat is toen afgevoerd. Jammer. Daarom vind ik het heel goed dat dit debat wordt aangevraagd. We moeten het hebben over de protesten, over de rellen, over de hooligans, maar we moeten het ook hebben over wat er breed in de samenleving aan de hand is. Want ik kan u voorspellen: dit gaat mis. In de historie zien we dat boerenprotesten vaak overgaan in wilde protesten en ...

De voorzitter:

Ja, dank u wel. Laten we het debat nu niet voeren, maar als het verzoek om dit debat steun van een meerderheid krijgt.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Zeker, dat gaan we doen. Ik heb nog één verzoek. Ik steun dit debat van harte. Ik zou wel graag iets meer spreekijd willen, juist omdat we het ook iets breder hebben over wat er in de hele samenleving aan de hand is. En hoe kunnen we voorkomen dat dit gaat overslaan naar echt burgerrellen? Daar maak ik me echt heel erg veel zorgen over.

De heer Segers (ChristenUnie):

Mevrouw de voorzitter. Ik ben blij met wat collega Van der Plas zegt. Ze keurt inderdaad af wat er is gebeurd. Ik denk dat heel veel mensen, dat de meeste, redelijke mensen inderdaad afkeuren wat er gisteren is gebeurd. We kunnen inhoudelijk verschillen hebben over beleid, maar over veiligheid moeten we het eens zijn. Daar moet wat mij betreft het debat over gaan. Ik steun het verzoek, en het kan met twee minuten spreekijd.

De heer Azarkan (DENK):

Voorzitter. Demonstreren is een belangrijk grondrecht. Ik denk dat alle burgers in Nederland het recht hebben om teleurgesteld te zijn, om het ergens niet mee eens te zijn. Wij trekken echt de streep bij het intimideren van ministers, die daardoor hun werk niet kunnen uitvoeren, en bij volksvertegenwoordigers die hun werk niet meer kunnen doen. Dat is gewoon onacceptabel, want dan gaat het ook over de werking van onze parlementaire democratie. Vandaar van harte steun voor een debat morgenavond.

De heer Bisschop (SGP):

Voorzitter. Het is duidelijk dat dit soort praktijken op geen enkele manier goedgekeurd kunnen worden. Wat ons betreft zou je niet eens een debat hoeven afwachten, maar gewoon moeten zorgen dat de handhaving goed geregeld wordt. Je moet ervoor zorgen dat je de raddraaiers oppakt en dat je een herhaling van dit soort ellendige dingen gewoon voorkomt.

Ik ga me niet verzetten tegen het houden van dit debat, maar ik vind wel dat het breder gevoerd moet worden. Het moet niet alleen gaan over handhaving en repressie, maar ook over de oorzaken. Want als je de oorzaken niet wegneemt, blijft dit gevoerd worden en krijg je een nóg grotere ellende. Daar is voor gewaarschuwd, maar ik vind dat hier ook daadwerkelijk aandacht voor moet zijn.

De heer Dassen (VOLT):

Voorzitter. Het zijn ontzettend schokkende beelden. Die intimidatie en bedreiging zijn volstrekt onacceptabel, zo ook dat er Kamerleden en bewindspersonen thuis worden belaagd en zelfs moeten thuisblijven. Dus van harte steun voor een zo spoedig mogelijk debat.

Mevrouw Hermans (VVD):

Voorzitter. Met de beelden van gisteren en de dingen die we ook al de dagen daarvoor gezien hebben, worden grenzen echt ver, ver overschreden. Het is goed om daar zo snel mogelijk een debat over te voeren en het dan ook echt over de veiligheidssituatie te hebben. Over de inhoud van het beleid is vorige week uitgebreid gedebatteerd en daar komen ongetwijfeld ook nog heel veel momenten voor. Nu moet het gaan over de veiligheid.

De heer Wilders (PVV):

Voorzitter. 99% van de boeren vindt ook dat niet kan wat sommige boeren gisteren hebben gedaan. Het is prima om daar kort over te debatteren. Ik steun het verzoek. Van mij mag de spreektijd drie minuten zijn. Alleen met de premier is wat mij betreft genoeg.

De heer Paternotte (D66):

Voorzitter. De totale waanzin van aanvallen op hulpverleners, aanvallen op politie en intimidatie van bestuurders en politici bij hen thuis moet nu stoppen. Wat ons betreft houden we zo snel mogelijk een debat. Dat zou vandaag betekenen. Dat hoeft niet met de premier, want die moet de NAVO-top in deze oorlogstijd in Europa gewoon helemaal af kunnen maken. Maar wij kunnen het ook steunen als een meerderheid zegt: liever morgenavond met de premier.

Mevrouw Marijnissen (SP):

Voorzitter. Een politiek die onmachtig is om de gewone problemen van mensen op te lossen, zaait woede. Iedereen is er volstrekt helder over, wij ook: demonstreren mag, maar dat doe je altijd binnen de wet. Geweld tegen hulpverleners is nooit toegestaan. Dat is volstrekt helder. Maar de SP voelt niet veel voor een debat waarin wij nog een keer de afkeuring gaan uitspreken die wij net al over de reischoppers hebben uitgesproken. Wat er moet gebeuren is perspectief bieden aan de boeren. Maar dat geldt ook voor de mensen die getroffen zijn in het toeslagenschandaal, waar ook geen oplossing voor is, voor de Groningers, waar nog steeds geen crisisaanpak voor is, voor mensen die de rekeningen niet kunnen betalen ... Gisteren was er het nieuws over de uithuisplaatsing van kinderen, wat grof misgaat. Dat is een onmachtige overheid. Dat mensen daar superboos van worden en dat dat woede zaait, begrijpen wij heel goed.

De heer Bontenbal (CDA):

Voorzitter. Wat er gebeurt, gaat natuurlijk veel te ver. Het raakt ons ook als fractie. Wij willen dit debat steunen, maar wel met die beperkte spreektijd en de focus op veiligheid.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Voorzitter. Het is natuurlijk volstrekt verwerpelijk om in een democratie de mensen die die democratie dragen aan te vallen. Overigens staan daar in het Wetboek van Strafrecht heel hoge straffen op, tot en met levenslang voor het verhinderen van een vergadering of het mensen verhinderen om deze vergadering bij te wonen. Ik hecht eraan om dat hier nog even te zeggen.

Ik vraag me wel af wat het toevoegt dat wij daarover vergaderen, zeg ik in eerlijkheid. Er mag gewoon gehandhaafd worden. Ik zal me niet verzetten tegen een debat. Op een ander moment zou ik — maar ik denk dat we dat even zouden moeten splitsen — het heel graag willen hebben over de onmacht die er op dit moment in de samenleving is, want die heeft wel degelijk te maken met de toeslagenaffaire, met Groningen, met kinderen die uit huis geplaatst worden waar geen enkel dossier van klopt. Er worden duizenden kinderen uit huis geplaatst. Boeren zien wel een plan maar de onderliggende stukken niet. Daarmee praat ik helemaal niets goed. Ik weet ook dat de meeste boeren hier totaal niet achter staan. Ik zal me niet verzetten tegen een debat, maar ik vraag wel om dat ook te doen.

Het tweede wat ik u vraag, voorzitter, is het volgende. Er staan nogal wat wetgeving en wat debatten op de agenda. Nu gaan er dus weer debatten af, dus ik vraag gewoon om een extra vergaderdag in te plannen. Dat betekent dat we ofwel vrijdag ofwel de eerste maandag of dinsdag van het reces de tijd maar eens gaan inhalen als Tweede Kamer. Wij hebben acht weken reces. Het lijkt erop dat de inhoudelijke wetgeving iedere keer van de agenda afvalt.

De voorzitter:

Dat is een ander verzoek. Ik hou het nog even bij het verzoek van de heer Klaver. Ik kijk even naar mevrouw Den Haan van de Fractie Den Haan.

Mevrouw Den Haan (Fractie Den Haan):

Voorzitter, dank u wel. Net als mijn collega's wil ik afschuw uitspreken over wat er allemaal is gebeurd en ook sterkte wensen aan collega Boswijk, andere collega's en de minister. Wat mij betreft hoeft niet per se een debat gevoerd te worden. Er moet inderdaad gehandhaafd worden, maar ik verzet me niet tegen een debat. Wat mij betreft doen we dan niet het hele stikstofdebat over maar ligt de focus dan op de veiligheid.

De voorzitter:

Dank u wel. Meneer Klaver, u heeft steun van een duidelijke meerderheid voor een debat met beperkte spreektijd, namelijk twee minuten. We zullen ons best doen om dat in te gaan plannen. Ik geef u maar aan dat dat waarschijnlijk morgenavond zal worden.

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Voorzitter, dank. Dank aan de collega's. Ik heb ook de collega's goed gehoord die zeggen: er is veel onvrede in de samenleving en daar moet je met elkaar over debatteren. Dat doen we ook al regelmatig hier. Ik zie de problemen die er zijn. Dit gaat echt over iets anders. Daar moeten we een grens trekken. Dit zijn zulke excessen. Dit zijn relschoppers. Daar moeten we een grens trekken.

Tot slot, voorzitter. Ik weet dat we hier nooit over veiligheidsmaatregelen spreken, maar vandaag heeft een collega van ons laten weten niet naar de Tweede Kamer te komen omdat de situatie te onveilig is. De heer Omtzigt wees er al op dat het strafbaar is om een Kamerlid onder bedreiging van geweld ervan af te houden naar zijn werk te gaan, hier naar de Tweede Kamer. Ik weet dat u daar achter de schermen veel aan doet. Ik wil daar ook vanaf hier mijn volledige steun voor uitspreken. Iedere parlementariër moet hier zijn werk kunnen doen, welke maatregelen er ook genomen moeten worden. Dit is een regelrechte bedreiging voor het parlementaire proces. Ik wil benadrukken dat het daarmee dus niet alleen een bedreiging is voor deze collega of voor deze minister, maar voor de democratie als geheel. Daarom wil ik hier met de Kamer over in debat.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Klaver. Volgens mij zijn we nu aan het einde van de regeling.

De heer **Van Haga** (Groep Van Haga):

Ik heb nog een aanvullend punt. Als we maar twee minuten voor zo'n belangrijk onderwerp hebben, dan betekent dat dat meneer Omtzigt, mevrouw Gündoğan en ik één minuut, 60 seconden, krijgen om een punt te maken. Ik zou de collega's willen verzoeken om ons gewoon twee minuten te geven.

De **voorzitter**:

Er is gisteren een motie aangenomen. De afspraak is gemaakt dat als iemand een debat zelf aanvraagt, we meer tijd daarvoor geven, maar we kunnen niet elke keer in ad-hocsituaties kijken bij het debat. Er liggen nog twee moties die zijn aangehouden. Dus willen we dat op een andere manier regelen, dan moet er echt een uitspraak van de Kamer komen.

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Excuus. Misschien vergat ik het net in mijn reactie op het verzoek van de heer Klaver, maar ik denk dat het goed is dat het kabinet voor het debat nog een brief stuurt naar de Kamer met de stand van zaken en wat zij daar nu over kunnen melden.

De **voorzitter**:

We zullen dit doorgeleiden naar het kabinet. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van deze regeling.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.